

HANDBOK

Att designa och förmedla professionella mobilitetsupplevelser för yrkesverksamma inom levande konst

trajectories.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektet har finansierats med stöd från Europeiska kommissionen. Publikationen [kommunikationen] speglar endast författarens perspektiv och kommissionen kan inte hållas ansvarig för det sätt på vilket informationen i publikationen används.

Learning Trajectories - att främja utvecklingen av mentorskapsprogram för den europeiska scenkonsten - är ett projekt som finansieras av Erasmus+ och koordineras av EUNIA (Sverige) i samarbete med Fresh Arts Coalition Europe (FACE, Frankrike), MateraHub (Italien) och On the Move (Belgien).

SAMARBETSPARTNERS

Övergripande koordinatör

Carlo Ferretti (Matera Hub)

Medverkande till texten

Paolo Montemurro & Roberta Capozucca (Matera Hub),
Yohann Floch (FACE),
Marie Le Sourd & Katie Kheriji-Watts (On the Move),
Chrissie Faniadis (EUNIA)

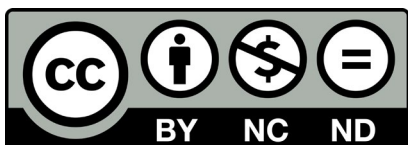
Redaktör

Claire Rosslyn Wilson

Grafisk design och layout

Vincenzo Bruno & Carolina Cruz (Matera Hub)

Creative Commons License

Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0)

Att designa och förmedla professionella mobilitetsupplevelser för yrkesverksamma inom levande konst är licensierad under CC BY-NC-ND 4.0. För att se en kopia av licensen, besök:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Citera den här publikationen

Handbook: Designing and Intermediating Professional Mobility Experiences for Live Art Workers. Learning Trajectories, January 2022, trajectories.eu

Learning Trajectories samarbetspartners önskar tacka:

...alla som har hjälpt till att ta fram den här guiden och genom dialog och feedback bidragit för att göra den relevant för mentorer och utbildare, såväl som för konstnärer och yrkesverksamma inom levande konst.

...alla som har gett sitt stöd till organisering och/eller genom deltagande i sammankomster, utbildningar och de många events som har anordnats under projektets gång.

Innehållsförteckning

Om projektet Learning Trajectories	4
Introduktion	5
1. Grundvärderingar	7
Miljömässig hållbarhet.....	7
Tillgänglighet.....	8
Etik.....	9
Relation till makt - avkolonisering.....	9
2. Tillvägagångssätt för att designa en mobilitetsupplevelse	11
Var ska mobilitetsupplevelsen hållas?	11
Ställer jag mig i deltagares och lokala samhällens skor?	14
Förstår jag vad alla vill få ut av mobilitet?	16
Hur bör jag hantera logistik och vilka andra processer behöver utföras?.....	18
3. Utvärdering	21
4. Virtualitet.....	23
5. Tidsramar	24
6. Mänskliga och ekonomiska resurser.....	25

Om projektet Learning Trajectories

Learning Trajectories är ett projekt som finansieras av Erasmus+ och koordineras av EUNIA (Sverige) i samarbete med Fresh Arts Coalition Europe (FACE, Frankrike), MateraHub (Italien) och On the Move (Belgien).

Målet med projektet Learning Trajectories är att kartlägga de bästa metoderna för att designa och implementera mentorskapsprogram som stödjer en internationell karriärsutveckling för yrkesverksamma inom levande konst. Samarbetande aktörers ambition är därför dels att synliggöra de bästa metoder och exempel som finns för mentorskapsprogram som har stöd från eller faciliteras av intermediära- eller finansieringsorganisationer, samt dels att förbättra kvaliteten av dessa och därmed stödja internationaliseringen av den europeiska sektorn för scenkonst.

Det är idag vedertaget att internationalisering kan främja sektorn för scenkonst genom att artistiska, ekonomiska och mänskliga relationer fördjupas, vilket i sin tur har en positiv inverkan på yrkesverksammars karriär inom konst såväl som på sektorns välmående i stort. Dock finns ännu ett kunskapsgap mellan organisationer och yrkesverksamma när det kommer till metoder, tillvägagångssätt och tillämpningar. Till nyckelutmaningarna hör organisering och implementering, att utföra kontext- och behovsanpassningar, samt att facilitera program och identifiera vad det innebär att vara värd för ett event i ett internationaliseringsssammanhang.

Därtill har det, till följd av coronapandemin och dess effekt på mobilitet och finansiering inom scenkonstens institutioner och organisationer, blivit ännu mer angeläget att tänka nytt kring internationaliseringsprocesser. Mot denna bakgrund tror vi på Learning Trajectories att forskning och tillhandahållandet av relevant och praktisk information om att arbeta internationellt, samt utveckling av nyckelförmågor och stärkta nätverk, kan bidra till en återhämtning och överlevnad av Europas kultursektor. Detta projekt har formats kring tre huvudområden för efterforskning och vidare experimentering.

- Hur kan tillgång till nyckelresurser och relevant, professionell information från andra länder och marknader samt från olika kulturella utrymmen och ekosystem faciliteras?
- Vilka metoder och verktyg för mentorskap kan tillämpas och utvecklas vidare, för att stödja kulturellt yrkesverksamma i deras internationaliseringsresa?
- Hur kan upplevelser av mobilitet och framtida resor för stakeholders inom levande konst organiseras, från förberedelse till implementering och uppföljning?

Ansvariga för denna publikation har samarbetat i syfte att:

- Designa tre guider/digitala, praktiska verktygslådor för att 1) stödja yrkesverksamma och organisationer inom levande konst att påbörja

och vidareutveckla internationella mentorskapsprogram, 2) bistå sektorn för levande konst med förbättrade möjligheter att verka i nya kontexter (länder, regioner, sektorer, etc.), samt att 3) stärka intermediära organisationers kapacitet och därmed stödja framtida processer i helhet.

- Möjliggöra att bästa praktiker delas och utbytes (internt såväl som externt), att bidra till en professionell utveckling för alla anställda, samt att utveckla en mer dynamisk och tidsenlig professionell kontext där aktuella utmaningar adresseras, inom enskilda partnerorganisationer såväl som på Europeanivå.
- Utveckla förbättrade och tillgängliga arbetsmetoder där ett internationellt framtidssfokus lyfts som en given strategi och där mentorskapsplaner finns inkluderade, samtidigt som samarbete sker för att öka konst- och kultursektorns kapacitet och förmåga att verka internationellt, i synnerhet i en postpandemikontext.

Introduktion

För konstnärer och professionella kulturarbetare överlag är det svårt att hitta till avlägsna marknader, att få en uppfattning om hur utländska kontexter fungerar, samt att bekanta sig med stakeholders inom den kulturella och kreativa industrin, för potentiella partnerskap eller för att få ökad förståelse för ett annat lands eller en regions lagstiftning (såsom administrativa processer, visum eller skatteregler). Det kan även vara svårt, särskilt för yrkesverksamma med begränsad internationell erfarenhet, att fullständigt skapa sig en förståelse för hur kultur och entreprenörskap fungerar i utlandet, samt att få dedikerat stöd för sina internationella projekt.

Avsikten med denna handbok är att sammanställa konkreta råd och diskussionsfrågor till de som arrangerar internationella kompetensutvecklingsprogram, om hur man på ett meningsfullt sätt skapar och sprider relevant information till deltagarna, för att hjälpa dem att förbereda sig för en mobilitetsupplevelse. Handboken är en steg-för-steg-guide för att etablera dokumentering som en självklar del av det informationsmaterial som tillhandahålls deltagare, samt för att tydliggöra nyckelaspekter som inte bör förbises.

Syftet med handboken är att synliggöra konsekvenserna av mobilitet för kulturarbetare, värdorganisationer, samhällen och yrkesverksamma. Syftet är även att klargöra de terminologier och tillvägagångssätt som rekommenderas för att på ett genomtänkt sätt förhålla sig till interkulturell dialog, tillgänglighet och hållbarhet, samt hur man stödjer organisationer i att utforma professionella kompetensutvecklingsprogram på ett sätt som inkluderar dessa dimensioner.

Detta dokument riktar sig främst till yrkesverksamma och organisationer inom levande konst, såväl som till kulturarbetare generellt. Specifikt riktar det sig till:

- Utbildare och mentorer i intermediära organisationer, vilka bistår med expertkunskap till kulturella chefer, producenter och artister som

eftersträvar att verka internationellt men saknar verktyg och metoder för att göra det.

- Kulturchefer, producenter och konstnärer som önskar utveckla sin kapacitet att verka i ett europeiskt eller internationellt sammanhang men har begränsad erfarenhet, eller behov av att förbättra strategi och tillvägagångssätt.
- Europeiska nätverk och plattformar som stödjer sina medlemmars internationella kapacitet att verka i ett europeiskt eller internationellt sammanhang och som har begränsad erfarenhet eller behov av att förbättra strategi och tillvägagångssätt.

1

Grundvärderingar

Grundvärderingarna utgör basen för det som förmedlas i denna handbok. Precis som redan betonats i introduktionen kommer vi att gå igenom hela angreppssättet för mobilitetsdesign med medvetenhet om grundvärderingarna som utgångspunkt.

I linje med detta föreslår vi tillämpning av en värderingsstyrd struktur som tar i beaktande samtida samhällsförändringar som påverkar kulturarbetare såväl som hela samhället. Detta ställer krav på att utformaren av mobilitetsprogram är medveten om världsdynamiken, då detta blir avgörande för att kunna ge riktlinjer kring effektiva och välbalanserade mobilitetsupplevelser.

Miljömässig hållbarhet

Historiskt har hållbarhetsbegrepp formulerats som svar på en upplevd kris inom modernistiska narrativ om utveckling. Hållbarhet uppfattas generellt som en strävan efter att hitta balans inom tre områden: ekologisk hälsa, social rättvisa och ekonomisk välfärd. Utifrån denna definition omfattar begreppet inte bara miljön, utan även etiska och politiska dimensioner. Hållbarhet grundas således i en etisk hängivenhet för välbefinnande, inte bara för människor i vår samtid utan även för kommande generationer.

I ljuset av pågående klimatkris är det viktigt att ha en medvetenhet i sitt förhållningssätt till organisationen som anordnar mobilitetsupplevelser, exempelvis genom att ifrågasätta behovet av resor, transportmedel, kostalternativ, avfallshantering, material som används på anläggningar och andra aspekter som kan ha en inverkan på ekosystemet. Utforskande resor bör utformas på ett sätt som leder till så få skadliga konsekvenser som möjligt och deltagarna bör informeras om vilka effekter deras val kan ha på den lokala miljön och samhället. Innan resan sker bör deltagarna involveras i en medvetenhetsgörande process, samt få information om programmets utformning utifrån ett ekologiskt perspektiv och hur de kan bidra på ett miljömässigt hållbart sätt. I linje med detta är det också viktigt att utvärdera de konkreta effekterna av de hållbarhetsmetoder som tillämpades under mobilitetsupplevelsen och genomfördes av deltagarna efter resan.

Fördjupning:

UNWTO:s forskningsrapport "Sustainable Tourism for Development in Developing Countries" ¹, ger en översikt över faktorer att överväga och reflektera kring i samband med organisering av en mobilitetsaktivitet.

Tillgänglighet

Att vara internationell, och därmed engagera sig i mobilitet, är en naturlig process inom många yrkesområden i dagens samhälle. Många sociala förändringar går dock emot utvecklingen av mobilitet, inte minst den stigande nationalismen och främlingsfientligheten, olika kulturers tolkning av religion, samt olika sätt att se på kön och sexualitet. I detta avseende är det värt att betona att begränsningar av mobilitet för konstnärer och kulturutövare kan ses som ett hot mot yttrandefriheten. Därför måste dessa frågor tas i beaktande och betraktas som viktig information att ta hänsyn till när man organiserar kommande resor, av arrangörer såväl som av värdinstitutioner. Mobilitet och tillgänglighet anses ofta vara två sidor av samma mynt, där mobilitet handlar om hur långt du kan gå och tillgänglighet om hur mycket du kan delta i. Tillgänglighet kan ses som "möjlighet att få tillgång" och hur man kan dra nytta av ett etablerat system. Det är därför viktigt att ta i beaktande alla villkor som möjliggör att konstnärer och kulturaktörer enkelt och på ett fullständigt sätt får tillgång till en mobilitetsupplevelse.

För att åstadkomma detta behövs information samt medvetna val av transportmedel, kostalternativ, boende och kontorsutrymme, samt tillgång till verktyg för kunskapsinhämtning för dem med speciella behov. Samtidigt är det grundläggande att förse värdsamhällena med all information de behöver för att interagera med kulturaktörerna, till exempel genom att skapa tillfällen för interaktion med lokalbefolkningen. Denna approach möjliggör att mobilitetsupplevelser utformas på ett sätt som ger jämlik tillgång oavsett behov och förutsättningar.

Det handlar inte bara om att reaktivt ta bort möjliga hinder, utan också om att omfamna mångfald som en utgångspunkt för att skapa tillgängliga upplevelser. Det handlar således om att vara medveten om olika fysiska och immateriella hinder samt att närma sig mobilitetsdesign med avsikten att skapa en gemenskap där olika tillvägagångssätt och behov ges egenmakt.

---

¹ World Tourism Organisation (UNWTO), Sustainable Tourism for Development Guidebook – Enhancing Capacities for Sustainable Tourism for Development in Developing Countries (Madrid: UNWTO, 2013), hämtad 4/3/2022, <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284415496>

Fördjupning:

Forskningsrapporten "Time to Act"², framtagen av On the Move på uppdrag av British Council, ger en omfattande översikt över metoder och erfarenheter av tillgänglighetshandling inom kultursektorn.

Etik

Etik är ett begrepp som baseras på välgrundade normer som beskriver hur människor bör agera, vanligtvis när det gäller rättigheter, skyldigheter, samhällsnytta, rättvisa eller specifika dygder. I en kontext där offentliga och privata organisationers arbete ifrågasätts alltmer, särskilt när det gäller konsekvensen i deras metoder, föds krav på nya etiska normer.

De som stödjer mobilitet bör vara medvetna om och ta itu med sociala och ekonomiska obalanser inom vilka nätverkande sker, såväl som medveten kring ojämlikheter inom och mellan länder. Dessa ojämlikheter kan hanteras genom verktyg för inkludering på alla nivåer (till exempel genom medvetenhet kring språket som används) och arrangörerna eller handledarna kan även ta en förespråkande roll. Det bör finnas en tydlig intention att uppnå ett balanserat samarbete, i kontinuerligt samråd med förmånstagare och med en policy för transparens, särskilt när det gäller användningen av resurser.

Fördjupning :

Boken "A Restless Art"³ ger en översikt över de etiska effekterna av lokala samhällens deltagande i konstprocessen.

Relation till makt – avkolonisering

Begreppet kolonisering är mest känt som den process genom vilken ett mäktigt land eller en social grupp gör anspråk på andras resurser, utan tillstånd eller rättvis kompensation, genom att påtvinga de andra sina egna seder och regler. Kolonisering refererar också till en större kulturell, psykologisk och ekonomisk maktobalans, vilken ofta återspeglas i vardagligt språk. Ord som "ociviliserat" används för att beskriva icke-europeiska sätt att vara och annan typ av kunskap, medan "modern" används för att referera till européer.

² On the Move (Jordi Baltà, Yohann Floch and John Ellingsworth), Time to Act: How Lack of Knowledge in the Cultural Sector Creates Barriers for Disabled Artists and Audiences (British Council and On the Move, 2021)

³ François Matarasso, A Restless Art: How Participation Won, and Why It Matters (Lisbon and London: Calouste Gulbenkian Foundation, 2019)

Rashierarkin och påtvingandet av en europeisk eller västerländsk idé om utveckling, utgjorde grunden för de komplexa intersektionerna i koloniala maktstrukturer⁴. Dessa obalanser kan åtgärdas genom en avkoloniseringsprocess, inom vilken privilegier som är resultatet av historiska händelser undersöks och upphävs.

På samma sätt måste begreppet mobilitet förstås i förhållande till denna dynamik, särskilt när det gäller mobilitet från väst till resten av världen. Mobilitet kan kulturellt kopplas till en gammal idé om utforskning, inom vilken mobilitet förknippas med exploatering av fysiska och i detta fall intellektuella resurser. En organisation måste prioritera att, i utformning av logistik och uppsatta mål inom ramen för ett mobilitetsprogram, ta hänsyn till maktrelationen till olika länder, särskilt gentemot länder utanför EU.

Fördjupning:

Den vetenskapliga artikeln "Coloniality of Power and Eurocentrism in Latin America"⁵ ger en översikt över de filosofiska begrepp och teorier som ligger till grund för kulturkolonialismen.

---

⁴ A. Quijano, 'Coloniality of Power and Eurocentrism in Latin America', Sage Journal, Volume: 15, Issue: 2 (2000): n.p. DOI: <https://doi.org/10.1177/0268580900015002005>

⁵ Ibid.

2 Tillvägagångssätt för att designa en mobilitetsupplevelse

Baserat på befintlig litteratur och empiriska bevis som tidigare presenterats, tillhandahålls i detta avsnitt information och praktiska förslag på hur man kan närma sig utformning och facilitering av en mobilitetsupplevelse.

Var ska mobilitetsupplevelsen hållas?

Det finns inga särskilda regler för att välja var en mobilitetsupplevelse ska hållas. Vid val av resmål ställs arrangörerna vanligtvis inför en kombination av frågor.

- Finns etablerade evenemang eller specifika program som kan kopplas till mobilitetsupplevelsen?
- Finns etablerade partnerskap mellan arrangörer och organisationer i det land och/eller området där mobilitetsupplevelsen planeras att hållas?
- Är mobilitetsupplevelsen en del av ett specifikt projekt eller är det en fristående upplevelse?
- Finns restriktioner kring att besöka landet, orsakade av specifika händelser som terrorism, krig, naturkatastrofer eller, mer nyligen, av pandemin?
- Finns tillräckligt med information om den valda platsen?
- Är det ett nytt mobilitetsprogram eller har arrangören erfarenhet sedan tidigare?
- Är landet lättillgängligt med hållbara transportalternativ?

När du väljer destination för en mobilitetsupplevelse är det viktigt att strukturera upp information om den lokala kontexten och dela den med framtida deltagare samt med alla som deltar i programmet. Att göra information tillgänglig är en grundläggande del i att skapa en inkluderande och framgångsrik mobilitetsupplevelse som skapar rätt förutsättningar för att alla ska vara förberedda på, och linjerade med, lokala röster och vanor, ekonomi, politik, etc.

Finns etablerade evenemang eller specifika program som kan kopplas till mobilitetsupplevelsen?

Arrangörer brukar försöka ta vara på betydelsefulla evenemang som redan är etablerade, såsom festivaler, mässor eller konferenser, i syfte att koppla en mobilitetsplan till evenemanget genom att anordna kompletterande aktiviteter. Sådana aktiviteter kan till exempel vara att besöka lokala kulturcentrum och

organisationer, eller träffa lokala konstnärer. Genom denna approach kan arrangörer nå deltagare som redan är intresserade av evenemanget, och det underlättar uppbyggandet av ekonomiska relationer med andra organisationer. Dessa evenemang för dessutom samman resurser, människor och kompetenser, vilket skapar möjligheter att accelerera nätverkande och etableringen av nya professionella relationer. Samtidigt finns en risk att en stor mässa eller festival tar mycket energi och uppmärksamhet i anspråk, vilket begränsar möjligheten att skapa ett mångfaldigt program och involvera aktörer från den lokala kontexten.

Finns etablerade partnerskap mellan arrangörer och organisationer i det land och/eller området där mobilitetsupplevelsen planeras att hållas?

Vid val av plats bör arrangörerna överväga vilka möjligheter det öppnar upp för deltagare såväl som för organisationen. Att designa en mobilitetsupplevelse är en chans även för arrangörerna att etablera nya professionella relationer, inlärningsmetoder och ett gemensamt språk. I linje med detta rekommenderar vi att arrangören identifierar partnerorganisationer som kan agera facilitatörer och partners, särskilt om det är den första mobilitetsupplevelsen som organiseras i ett land. Samtidigt är det oftast mer tidskrävande att skapa nya relationer och planera nya program och det kan skapa mer osäkerhet än att samarbeta med redan kända organisationer.

Är mobilitetsupplevelsen en del av ett specifikt projekt eller är det en fristående upplevelse?

En mobilitetsupplevelse kan vara en del av ett projekt där mobilitet endast är en av projektets flera delar. Detta är till exempel fallet i vissa europeiska program, såsom Erasmus+, där mobilitet kan ingå som en viktig fas i en större lärandeprocess. I andra fall är mobilitet en fristående aktivitet som erbjuds av en organisation inom ramen för deras tjänster och projekt. Skillnaderna mellan de två typerna av mobilitet kanske inte är uppenbara, förutom att mobilitetsupplevelsens egenskaper kan påverkas när den är en del av ett större projekt. Att som deltagare ingå i en förutbestämd grupp eller ett pågående projekt kan till exempel påverka deras övergripande läroprocess. Därtill kan valet av destination baseras på ytterligare faktorer, såsom involverade organisationers ursprung, eller specifikt innehåll som under projektets gång identifierats som relevant.

Finns restriktioner kring att besöka landet, orsakade av specifika händelser som terrorism, krig, naturkatastrofer eller, mer nyligen, av pandemin?

Arrangörer bör vara medvetna om och informerade om möjliga risker i ett specifikt land. Precis som under coronapandemin, när många regeringar snabbt ändrade regler för tillträde till landet, bör andra begränsningar tas i beaktande vid val av destination för mobilitetsupplevelsen, såsom krig eller terrorism. Det rekommenderas starkt att senaste uppdateringar kontrolleras från följande källor:

- Utrikesdepartementet i det egna landet.
- Re-Open EU, en webbplats som ägs av Europeiska unionen där man kan följa coronasituationen i länder inom EU och Schengenområdet.

Finns tillräckligt med information om den valda platsen?

Vid val av destination för ett mobilitetsprogram bör arrangören ta hänsyn till den tillgängliga informationens kvalitet och kvantitet. Även om det numera framstår som enkelt att få fram kvalitativ information om ett land eller en stad, är det inte alltid möjligt att endast genom en digital kartläggning få fatt på all relevant information om en specifik sektor eller mänskligt sammanhang och dess röster. Det är därmed nödvändigt att etablera meningsfulla kontakter med lokala organisationer för att tillsammans utforma informationspaket till alla inblandade (deltagare, lokalbefolkning och organisationer).

Är det ett nytt mobilitetsprogram eller har arrangören erfarenhet sedan tidigare?

En del arrangörer har ett strategiskt fokus när de anordnar mobilitetsaktiviteter i ett specifikt område i världen, medan andra tenderar att rikta in sig på nya typer av mobilitetsupplevelser. I det första fallet är det möjligt för arrangören att fokusera alla aktiviteter, och därmed mobiliteten, till ett specifikt kulturellt och socialt sammanhang. Då kan mobilitet utformas till en återkommande upplevelse som vid varje tillfälle behåller samma egenskaper och upplägg, eller så varierar upplevelsen samtidigt som fokus på organisationens intresseområde och/eller region bibehålls. I det andra fallet kan arrangören fokusera på olika resmål. Det som drastiskt skiljer de två scenarierna åt ur arrangörens perspektiv är främst förmågan att garantera kvalitativa, inkluderande och tillgängliga mobilitetsupplevelser. I fallet med nya typer av mobilitetsupplevelser kan det bli mer tidskrävande och riskfyllt, särskilt om det är första erfarenheten i ett specifikt land. En global strategi för mobilitet genererar ofta ett relevant nätverk av partners runt om i världen vilket dock kan skapa ekonomiska hinder för organisationer som befinner sig geografiskt långt ifrån vald destination. Samtidigt kan en strategi med ett mindre geografiskt fokus visa sig begränsande och alltför specifikt, även om det för med sig fördelen att man lättare kan skapa långsiktiga relationer med lokala partners.

Är landet lättillgängligt med hållbara transportalternativ?

Vid val av destination bör man ta mobilitetens miljöpåverkan (i termer av föroreningar och det ekologiska fotavtrycket) i beaktande. Därför bör arrangörerna noggrant överväga val av område och/eller region för mobilitetsupplevelsen mot det transportmedel som krävs för att nå området och/eller regionen, med tanke på att flyg i allmänhet är det med högst miljöpåverkan och bör undvikas om det går. I stället bör mer hållbara resealternativ prioriteras, såsom resa via tåg.

Fördjupning:

För en fördjupning av perspektiv rekommenderar vi att du läser "European Aviation Environmental Report" ⁶, framtagen av Europeiska miljöbyrå, Europeiska unionens luftfartssäkerhetsbyrå (EASA) och Eurocontrol.

⁶ European Union Aviation Safety Agency (EASA), European Environment Agency (EEA) and Eurocontrol, European Aviation Environmental Report 2019 (EASA, EEA and Eurocontrol, 2019), hämtad 4/3/2022, <https://www.easa.europa.eu/eaer>

Ställer jag mig i deltagares och lokala samhällens skor?

Detta avsnitt syftar till att lyfta fram arrangörens roll som en avgörande faktor för en lyckad mobilitetsupplevelse.

Arrangörens roll

Att planera logistiken runt en mobilitetsupplevelse är en viktig del men långt ifrån det enda viktiga. Arrangörer bör, utöver sin logistiska roll, se sig själva som facilitatorer med ansvar att skapa en atmosfär där alla stakeholders – deltagare såväl som lokala samhällen, organisationer och konstnärer – känner sig bekväma, förstådda och där de ges handlingsutrymme. Arrangörens roll är grundläggande och kan ha stor inverkan på hur lyckad mobilitetsupplevelsen blir. De som åtar sig denna roll behöver information, konkreta färdigheter och förmåga att ta hänsyn till allas perspektiv. I det här avsnittet vill vi, mer än att dela en verktygslåda, dela ett tillvägagångssätt som handlar om att anamma ett ifrågasättande perspektiv.

Har jag kännedom om vilka som deltar i mobilitetsprogrammet?

I denna handbok eftersträvar vi att fördjupa oss i ämnen relaterade till mobilitet för kulturarbetare. Innan vi undersöker alla relevanta aspekter att ta hänsyn till inför deltagande i en mobilitetsupplevelse, bör vi komma ihåg att resor är en viktig del av kulturarbetares kreativa och professionella utveckling. Detta har underbyggts i flera studier om kulturell mobilitet, särskilt i Europa. Mobilitet ger kulturarbetare möjlighet att undersöka nya kontexter, hämta inspiration i nya metoder och interagera med andra kreativa kollegor och samhällen. Ytterligare argument för mobilitet är behovet av att etablera och upprätthålla professionella relationer och möjligheten att få synlighet och erkännande internationellt. Det är numera vedertaget att mobilitet har en betydande inverkan på kulturarbetares personliga och professionella utveckling och den betraktas som en integrerad och väsentlig del av värdekedjan. Mobilitet är särskilt relevant i samband med utbildning, skapande, produktion, spridning och distribution, dokumentation och medieskapande, såväl som i samband med konstkritik och bevarande.⁷

Enligt nya uppgifter från Eurostat⁸ har potentiella kulturella och kreativa förmånstagare inom EU följande kännetecken:

- De flesta av dem, ca 60 procent, har en eftergymnasial utbildning, jämfört med 34 procent av den totala europeiska arbetsmarknaden.
- Totalt 46 procent av yrkesprofessionella inom kultursektorn är kvinnor.
- Förmånstagare är mellan 15 och 29 år, vilket är äldre än i andra sektorer.
- Fler än hälften av den totala arbetskraften är egenföretagare.

⁷ European Agenda for Culture, Report on Building a Strong Framework for Artists' Mobility, five key principals (Brussels: European Union, 2012). Hämtad från https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/reports/artist-mobility-report_en.pdf.

⁸ Ursprungsdata finns tillgänglig på "Database", Eurostat, <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Är deltagarnas behov helt och hållet i fokus?

De kännetecken som beskrivs av Eurostat ger en utgångspunkt för att bättre förstå mobilitetsdeltagares behov.

Om man fördjupar sig i denna information ytterligare kan man göra tolkningen att kulturarbetare, då de till stor del är egenföretagare, skulle kunna vara öppna för mer flexibla program och upplevelser, med ofta förekommande nätverksmöjligheter. Samtidigt bör arrangörerna ta hänsyn till den ekonomiska osäkerheten som många kulturarbetare lever med och som gör att de kanske föredrar kortare mobilitetsupplevelser. Detta skulle således kräva av arrangörerna att de begränsar tiden för upplevelsen men maximerar nyttan för att skapa en så värdefull upplevelse som möjligt för förmånstagarna. Dock bör en enskild mobilitetsupplevelse också göras förenlig med fortsatta interaktioner och stärkta relationer även i efterhand. Detta är en viktig del i att utveckla hållbara och varaktiga professionella samarbeten och möjligheter.

Med hänsyn till deltagarnas olika behov är det, återigen, grundläggande att utforma mobilitetsupplevelser med hjälp av en process som inbegriper transparens och kontinuerlig feedback. I linje med detta kan det vara bra att förbereda ett frågeformulär och/eller en gruppintervju innan mobilitetsupplevelsen, för att få information om:

- kostpreferenser
- behov för personer med funktionsnedsättning
- särskilda sanitära behov
- språkbehov
- särskilda önskemål.

Det är viktigt att komma ihåg att olika typer av information ställer krav på olika tillvägagångssätt för att samla in informationen. Frågeformulär är att föredra när man samlar in konkret information, medan mer intima språk kräver andra tillvägagångssätt. Detta är till exempel fallet när det finns någon typ av kulturell splittring eller diskriminering. Det är ett möjligt scenario som behöver beaktas vid planering av en mobilitetsupplevelse på en plats där kulturella värdesystem och vanor kan vara radikalt annorlunda. Det rekommenderas därför att du är proaktiv och medveten om eventuella behov hos alla inblandade när du utformar och genomför upplevelsen. Det kan vara hjälpsamt att integrera dessa dimensioner under feedback- eller lyssnarsessioner kopplade till mobilitetsupplevelsen.

Faciliterar jag en mobilitetsupplevelse som är lika tillgänglig för deltagare såväl som för dem i den lokala kontexten?

Mobilitet kan betraktas som mötet mellan erfarenheter, kulturer och metoder. Därför bör det inte vara så frontalt och direkt, utan snarare ett ögonblick av gemenskap och interaktion som inkluderar alla deltagare och stakeholders.

Detta perspektiv gör att vi kan lämna ett deltagarfokuserat tillvägagångssätt och röra oss mer mot ett tillvägagångssätt för gemenskap, inom vilken

mobiliteten blir en kombination av olika människor, stakeholders, behov och kulturer där alla är lika viktiga.

Med detta tillvägagångssätt kan arrangören kanske hindra att kolonialistiska attityder eller fördomar blir en del av utformningen av mobiliteten och faciliteringen av resan. För att göra detta bör vi alltid ställa oss några frågor:

- Ger jag verkligen utrymme åt alla inblandade aktörer?
- Skapar jag ett utrymme för diskussion mellan kollegor?
- Vad kan jag göra om jag identifierar ett kolonialistiskt förhållningssätt hos några av deltagarna?

Det kan vara hjälpsamt att dela några grundläggande förhållningsregler med alla stakeholders, både före och under mobiliteten. Dessa förhållningsregler kan påminna alla om att ha ett öppet och proaktivt förhållningssätt, med en öppenhet för att lära. De kan uppmuntra deltagarna att ha ett konstruktivt snarare än ett dömande förhållningssätt gentemot andra. Arrangören kan hjälpa alla involverade stakeholders genom att skapa fysiska platser för diskussion under mobilitetsupplevelsen, till exempel i slutet av varje besök eller möte med lokala partners.

Fördjupning:

För ytterligare fördjupning rekommenderar vi att du läser "Operational Study: Mobility Scheme for Artists and Culture Professionals in Creative Europe countries".⁹

Förstår jag vad alla vill få ut av mobilitet?

Att delta och engagera sig i en mobilitetsupplevelse kan vara givande och tillfredsställande på flera sätt, som vi redan har sett. Skälet till att en kulturarbetare väljer att ge sig ut på en internationell resa varierar med resans syfte. Det kan vara för att utveckla nya professionella relationer eller för att exportera ett specifikt projekt eller innehåll. Att förstå deltagarnas syften är avgörande för arrangörer, eftersom det skapar grunden till att utforma en effektiv mobilitetsupplevelse.

Att utforma och sedan kuratera ett mobilitetsprogram bör göras genom att hitta en balans mellan deltagarnas syfte med resan, arrangörens syfte samt lokala stakeholders mål. Det blir, återigen, viktigt att arrangören har förmågan att förstå alla dessa syften.

Vilka olika syften kan arrangören mötas av? Möjliga mobilitetssyften hos deltagare beskrivs nedan.

⁹ J. Baltà, Y. Floch, M. Fol, M. Sert and M. Le Sourd, Operational Study: Mobility Scheme for Artists and Culture Professionals in Creative Europe Countries (Brussels: Goethe-Institut, 2019), hämtad 4/3/2022, <https://www.i-portunus.eu/wp-fuut/wp-content/uploads/2019/09/OS-final.pdf>

Kompetenshöjning och kreativ utveckling

Under mobiliteten bör arrangören förbereda tillfällen då deltagarna kan komma i kontakt med betydande konstnärliga och kreativa upplevelser och ges möjlighet att integrera lokala metoder och sätt i sina egna metoder, till exempel genom konstresidensprogram.

Nätverksmöjligheter

Nätverksmöjligheter är den vanligaste anledningen till att resa internationellt. Det kan ske på olika sätt, till exempel genom specifika evenemang, som mässor eller festivaler, eller genom särskilda program där arrangören kuraterar tillfällen för utbyte mellan deltagare, lokala konstnärer, organisationer, institutioner och grupperingar.

Att kuratera nätverksmöjligheter innebär att hålla olika aspekter i åtanke och, som alltid, är det viktigt att ställa sig några nyckelfrågor.

- Vilka lokala aktörer kan vara av intresse för deltagarna, vad gäller metod, forskning, discipliner och tillvägagångssätt?
- Finns redan nätverksmöjligheter organiserade under den perioden?
- Finns risk för kulturellt missförstånd mellan deltagare och lokala stipendiater? Om ja, hur kan det behjälpas?

Ibland kan nätverkande som en del av en mobilitetsupplevelse anordnas direkt av organisationer med ansvar för nätverksevenemang. Om det inte är inkluderat bör arrangörerna se till att det erbjuds tillfällen som är helt dedikerade till nätverkande, för att facilitera kontakt mellan kollegor och säkerställa att nätverksevenemangen utförs på ett tillgängligt sätt, samt ge relevant information om intressenternas typindelning – från lokala kulturaktörer till samarbetsplattformar, beslutsfattare och kommersiella organisationer.

Därför kan det vara relevant att tillhandahålla en nätverksupplevelse där stakeholders kan ge ett mångfacetterat perspektiv på att till exempel engagera sig i olika typer av organisationer (från stora institutioner till små kulturhus).

Samarbetsprojekt

Samarbetsupplevelser syftar till att främja deltagarnas förmåga att samarbeta med andra, oavsett yrkeslivserfarenhet, sociokulturell bakgrund och geografiskt ursprung. Mobilitetsprogram bör därför lyfta fram värdet av att bygga relationer mellan deltagarna samt möjligheten att hitta en gemensam plattform för samarbete och, så småningom, samskapande, samproduktion och samdesign av ett projekt. Detta innefattar att facilitera sammankomster som präglas av ömsesidig förståelse och att överbrygga kulturella skillnader som kan uppstå i samarbete. Arrangörer bör veta hur man faciliterar samarbetsprocesser och hur man hanterar skillnader samt eventuella risker med samarbetet, såsom en språklig och kulturell klyfta mellan samarbetande parter.

Forskning och studier

Forskningssyftet motiveras vanligtvis av behovet av att lära av en specifik kontext, genom att observera metoder och tidigare forskning. I det här fallet

måste arrangörerna kuratera mobilitet på ett sätt som prioriterar möjligheter att sammankoppla deltagare med grupperingar, företag och konstnärer som speglar viktiga lokala kulturella och konstnärliga trender. I högre grad än vid ovan beskrivna deltagarsyften, är det viktigt att i förväg känna till deltagarnas forskningssyfte, för att kunna hjälpa dem att navigera fram till relevant information. Samtidigt bör mobilitetsprogram med ett forskningsfokus kunna integrera konstnärlig forskning och utveckling, där insatta arrangörer kan lyfta fram residensprogram och aktiviteter som kan möjliggöra kollektiv utveckling med hjälp av utländska metoder och utländsk kunskap. I det här fallet är det att föredra att facilitera kontakt med framstående konstnärliga organisationer och betydelsefulla verk, för att ge en högkvalitativ upplevelse.

Exportstrategier

Exportstrategier refererar till mobilitetsupplevelser med ett särskilt fokus på att förmedla ett specifikt kulturellt innehåll, produkter, program, föreställningar eller konstverk till andra kontexter och en annan publik. I dylika fall blir arrangörens förmåga att hjälpa kulturarbetare att exportera sina verk viktig, att bistå med produktionsanläggningar samt att vara en mellanhand mellan kulturarbetare och lokala stakeholders, institutioner och arenor.

Hur bör jag hantera logistik och vilka andra processer behöver utföras?

I samband med att en mobilitetsupplevelse organiseras måste arrangören hålla i åtanke behov och förfaranden som handlar om inkludering, tillgänglighet och upplevelsens kvalitet, vilket i sin tur kan höja kvaliteten på mobilitetsupplevelsen i sin helhet. Det finns ingen specifik process att följa, snarare flera detaljer som är bra att tänka på.

Handlar det om ett solobesök eller ett gruppbesök?

En mobilitetsupplevelse kan vara en fristående aktivitet med ett individuellt besök eller en gruppaktivitet, beroende på arrangörens syfte och vilken typ av upplevelse de vill erbjuda. Att välja den ena eller den andra aktivitetstypen påverkar resans design och logistik. Ett solobesök är lätt att anpassa efter en kulturarbetares specifika behov, medan en gruppupplevelse kan ledas av arrangören med hjälp av en redan etablerad programstruktur. Flexibilitet är inte den enda faktorn att ta hänsyn till vid beslut om antal deltagare. Ett solobesök innebär sannolikt lägre kostnader i absoluta termer, men kan också bli ekonomiskt betungande då det kan innebära högre fasta och återkommande kostnader, då till exempel kostnad för faciliteringen inte delas mellan flera deltagare.

Till skillnad från ett solobesök kan en gruppupplevelse kräva mer facilitering, särskilt när det gäller att skapa en positiv gruppdynamik. Av denna anledning kan det, för grupper som inte känner varandra i förväg, vara hjälpsamt att anordna möten före avresan för att alla deltagare ska kunna träffa varandra och diskutera utformningen av mobilitetsprogrammet med arrangören.

Finns en ansökningsprocess?

Alla mobilitetsupplevelser behöver inte innefatta en ansökningsprocess. Det beror på formatet och syftet med resan. En ansökningsprocess kan stödja screening av deltagare, vilket tillåter arrangörer att samla in grundläggande information om deltagare och deras projekt och/eller mål kopplat till mobilitetsupplevelsen. Med tiden skulle en sådan process stödja en mer gedigen design- och utvärderingsprocess av mobilitetsupplevelsen. Däremot kräver till exempel mobilitetsupplevelser som redan ingår i ett projekt med identifierade deltagare ingen ansökningsprocess. Vidare skulle ett solobesök också kunna ske på initiativ av deltagaren själv.

När det kommer till urvalsprocessen är det viktigt att vara transparent med vilka urvalskriterier som tillämpas, för att säkra en process som är jämlik och inkluderande.

Hur bör mobilitetsprogrammet designas?

Mobilitetsprogrammet bör ha planerats på ett sätt som tar i beaktande de kännetecken och känsliga dynamiker som tidigare lyfts. Upplevelsen är resultatet av arrangörens förmåga att balansera och tillgodose behov och kännetecken hos berörda stakeholders.

Utformningen av programmet beror på arrangörernas och deltagarnas mål, på tillgången till tid och ekonomiska resurser, på aktivitetstypen (solobesök eller gruppbesök, en del av ett projekt eller en separat upplevelse) samt på de lokala kontexterna och specifika behov.

Programmet delas, vanligtvis virtuellt, innan den officiella starten av mobilitetsupplevelsen och det kan kombineras med kontextprofilguiderna (se handboken om att upprätta en kontextprofil).

Som tidigare nämnts kan arrangören besluta att ha en öppen process för programutformning genom att bjuda in deltagarna till möte före avresan. Dessa möten kan organiseras virtuellt eller fysiskt, beroende på deltagarnas geografiska plats.

Hur ser fördelning av ansvar och säkerhet ut?

Under en mobilitetsupplevelse är varje deltagare ansvarig för sitt eget beteende och sina egna handlingar. Arrangörerna är dock ansvariga för att upplevelsen lyckas och för att garantera säkerheten under varje del av programmet. Detta kan säkerställas genom att sätta upp regler eller metoder som anpassas till mobilitetsupplevelsens särskilda behov. En del av detta är att komma överens med deltagarna om en uppförandekod som ska upprätthållas och respekteras under resan. Därtill bör varje beslut och/eller förändring av programmet först kommuniceras och beslutas tillsammans med alla stakeholders. Vi rekommenderar att arrangörer har satt upp en särskild rutin att följa om en nödsituation uppstår, samt en lista över lokala nödtelefonnummer som i förväg kan delas med alla deltagare.

Slutligen kan det vara användbart att dokumentera alla huvudaktiviteter och

annan viktig information. Detta gör det möjligt för organisationer att ta del av processer löpande då de kan förlita sig på konsekvent dokumentation.

Hur ser uppföljningen ut?

Arrangörer kan också utforma uppföljningsaktiviteter, med stöd av virtuella miljöer, där deltagare och stakeholders som ingått i programmet kan fortsätta interagera med varandra. Ett uppföljningsprogram skulle kunna främja deltagarutbyte och ger organisationer tillfällen att på ett enkelt sätt följa upp effekten av mobilitetsupplevelsen för vidare utvärdering. Samtidigt bör arrangörer ha i åtanke att uppföljningsaktiviteter och metoder för att engagera lokala samhällen vanligtvis är tidskrävande. Varaktigheten beror på typen av uppföljningsaktiviteter. Processen kan pågå under alltifrån två veckor till två år.

Vilka är behoven kopplat till logistik och tillgänglighet?

Arrangörer bör ge deltagarna en detaljerad guide om tillgänglighet när det gäller de fysiska anläggningarna, bästa vägar att ta sig dit, kulturella platser och all annan viktig information. Vid utformning av en mobilitetsupplevelse bör tillgänglighetskostnader (i form av budget såväl som av tid) beaktas. Arrangörerna bör hitta den rätta balansen mellan alla dessa delar och garantera de tillgänglighetsvillkor som har utlovats.

Förutom fysisk tillgänglighet kan arrangörer också skapa jämlik tillgång till innehåll och upplevelser. I dessa tider skulle detta mål kunna uppnås genom stöd av digitala medel, till exempel genom direktöversättningar eller aktivering av innehållsförklaringar med hjälp av QR-koder.

Slutligen måste arrangörerna ta hänsyn till varje deltagares kulturella och sociala bakgrund och risken att de till följd av sin identitet blir föremål för exkludering, rasism, sexism och andra typer av diskriminering eller övergrepp.

Vilka krav finns på dokumentation och bokning?

Arrangörer bör komma ihåg att vissa länder, platser eller anläggningar kan kräva specifika dokument, såsom visum eller personlig information. Denna information bör samlas in i god tid och organisationer kan erbjuda sig att hjälpa deltagarna med ansökningar eller med att förbereda de dokument som efterfrågats. Samma tillvägagångssätt kan tillämpas när det gäller resebokningar. Arrangörer kan bestämma om de själva ska boka biljetter för transport, boende och evenemang, eller om ansvaret överlämnas till deltagarna. I båda fallen bör de förmedla all information om detta, så att deltagarna är förberedda.

3 Utvärdering

Utöver specifika metoder rekommenderar vi att en flexibel och tydlig struktur utformas, vilken upprätthåller korrelationen mellan organisationens och deltagarnas mål och som korrekt visar på effekten av mobilitetsupplevelsen för kulturarbetare såväl som för den lokala kontexten.

Utvärderingsplanen måste utformas innan mobilitetsupplevelsen inträffar och behöver innefatta en tydlig definition på vad organisationen såväl som deltagare önskar uppnå. I detta avseende kan det vara användbart att samla in förväntningar från deltagare och utifrån detta utforma ett tydligt ramverk för uppföljning. Detta ramverk bör grunda sig i arrangörens syfte med att organisera mobilitetsupplevelsen – det värde de vill skapa genom att erbjuda och facilitera en sådan upplevelse. Därefter, baserat på den information som har samlats in av deltagarna, kommer målen, aktiviteterna och utfallen anpassas för att åstadkomma en väldefinierad och detaljad påverkansstruktur.

Följaktligen krävs att arrangören samlar in data under såväl som efter en mobilitetsupplevelse för att kunna utvärdera genomförandet av programmet samt om erfarenheten har varit värdefull för deltagarna och lokala stakeholders.

Vi rekommenderar användningen av en kombination av kvantitativa och kvalitativa verktyg för datainsamling, samt att uppföljningsmetoden upprepas direkt efter en resa och/eller en upplevelse, samt återigen efter sex månader eller inom två år. Uppföljningsfrekvensen bör såklart anpassas till den tid och resurser som organisationen har till sitt förfogande. På detta sätt får arrangören möjlighet att ta del av möjliga förändringar i deltagarnas professionella och personliga utveckling, och kan utvärdera om det är en följd av mobilitetsupplevelsen. Verktyg som Likertskalan ¹⁰ är exempel på verktyg som kan användas för att sammanställa kvalitativa värden på ett kvantitativt värdefullt sätt.

Utvärderingsprocessen är viktig, eftersom ett ordentligt ramverk för uppföljning ger möjlighet att fortsätta anpassa mobilitetsprogrammen utifrån feedback och behov. Samtidigt är det viktigt att tydligt kommunicera med deltagarna, angående omfattningen av utvärderingsprocessen samt hur och när deras data kommer att användas.

¹⁰ Likertskalan används i frågeformulär genom att svarande får delge sin inställning till enskilda påståenden genom att välja det svar på skalan som bäst överensstämmer med deras upplevelse eller uppfattning. (Psykologiguiden. Natur och kulturs psykologilexikon. Likertskala. Hämtad 17 oktober 2022 från <https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon?Lookup=Likertskala>).

Deltagarna måste involveras i utvärderingsprocessen, inte bara som producenter av data, utan som samarbetspartners för att tillsammans utveckla bättre mobilitetsupplevelser för kulturarbetare.

Diskussionsfrågor:

Vilket värde vill du skapa för deltagarna genom att erbjuda denna mobilitetsupplevelse?

Vilket värde vill du skapa för din organisation?

Skapar du rätt mobilitetsupplevelse för rätt målgrupp?

Vilken typ av verktyg är bäst för att samla in tillförlitliga och giltiga data?

Hur kommer du att involvera deltagarna i hela utvärderingsprocessen?

4 Virtualitet

Uppkomsten av digitala "resor" under pandemin, som en konsekvens av förbättrad mobil och digital teknik och den påtvingade isoleringen under de senaste två åren, ger möjlighet att integrera mobilitetsupplevelser med löpande kontakttillfällen, genom att koppla upp sig virtuellt, genom livestreamingeveny och samarbeten på distans. Användningen av digitala verktyg håller på att radikalt förändra hur mobilitet kan planeras och hur deltagande kan se ut, när det gäller att minska det ekologiska fotavtrycket såväl som att stödja längre erfarenheter av distanssamarbete. Inom detta område har flera intressanta experiment utförts under pandemin, såsom att utforma ett virtuellt residens, att genomföra upptäcktsresor i en virtuell verklighet och givetvis distansprojektledning, på medellång till lång sikt.

Virtuella miljöer kan stödja en mobilitetsupplevelse, särskilt vid aktiviteter innan och efter upplevelsen, då de tillåter att arrangörer och handledare kan dela feedback, information och dokument.

Diskussionsfrågor:

- Finns exempel på tidigare användning av digitala verktyg som skulle kunna anpassas till ditt projekt?*
- Är det lämpligt att integrera en virtuell mobilitetsupplevelse för ditt programs målgrupp och sammanhang?*
- Finns några tillgänglighetsutmaningar som behöver beaktas?*
- Har du tillräckligt med information för att designa och/eller välja rätt digitala verktyg för din målgrupp och mobilitetsupplevelse?*

5 Tidsramar

Lika viktigt som att synliggöra och definiera målet med mobilitetsupplevelsen, är att tydligt identifiera och vara medveten om dess olika faser, då det är avgörande för allas förståelse för hur deras personliga utveckling kommer att uppnås. Genom att tillhandahålla ett tydligt program och rätt information till deltagarna, kan man således övervinna kunskapsbrister om den lokala kontexten och möjliga kulturella hinder som man kan stöta på.

Vi rekommenderar att ett program med tydlighet kring faser och platser ges ut innan mobilitetsupplevelsen sker, tillsammans med tydligt definierade mål, så att deltagarna får tid att smälta informationen och återkomma med frågor om dess innehåll (som till exempel kan vara nedladdningsbara guider, onlineartiklar, videor, kontaktlistor, etc.).

Diskussionsfrågor:

Vilken typ av information behöver du inkludera i programöversikten för att bemöta eventuella kulturella hinder?

Kan du erbjuda en tillräckligt hög erfarenhetsnivå under den angivna tiden?

Har du erjudit tillräckligt med information om tidsramar och hur tiden ska disponeras?

6 Mänskliga och ekonomiska resurser

Att prata om mänskliga såväl som ekonomiska resurser inom konstsektorn är ofta en utmaning på grund av brister i kompetensförsörjningen, men dessa diskussioner är ändå nödvändiga för de flesta kulturarbetare.

När man organiserar en mobilitetsresa fattas beslut om finansiering omedelbart efter att skälen för resan har definierats. Europeiska kommissionen, genom programmet Creative Europe, Erasmus+ eller I-Portunus, erbjuder ett stort utbud av mobilitetsresurser för konstnärer och kulturexperter för att hjälpa till med denna process. Det finns också privata intermediära organisationer som stöder kommissionens omfattande grepp för att få till samarbete och värdefullt utbyte mellan kreatörer med olika kulturell bakgrund, från olika konstnärliga traditioner.

Det som dock har framkommit från den undersökning vi genomfört, är att omfattningen av de ekonomiska och mänskliga resurserna för dessa typer av mobilitetsprogram är mycket begränsade.

Vid erfarenhetsutbyte med stakeholders pekar de ofta ut två viktiga aspekter:

- Den avsatta budgeten är vanligtvis liten och huvudsakligen tänkt att täcka logistikkostnader, såsom turné, resor och mat. Det finns sällan en budget för produktion. Konsekvensen är inte bara att kostnaden blir stor för konstnärerna, men det upprätthåller också idén om det romantiska och koloniala arvet om mobilitetsresan som en exotisk upplevelse och inte som en strukturerad, formativ upplevelse.
- Organisationen har inte alltid kapacitet, varken vad gäller mänskliga eller ekonomiska resurser, att stödja konstnärer när de väl har återvänt från en mobilitetsupplevelse. Att uppdatera information utanför tidsramen för det professionella kompetensutvecklingsprogrammet eller mobilitetserfarenheten, och besluta om nästa steg, är en aktivitet som i sig kräver tid och skicklighet. Detta bör integreras för ett långsiktigt stödsystem.

När du skapar en mobilitetsupplevelse eller ett program rekommenderar vi att alla inblandade noggrant reflekterar över den långsiktiga ambitionen med programmet. Det handlar inte så mycket om aktiviteterna, utan om att integrera mobilitetsupplevelsen i en livslång utvecklingsprocess snarare än som en isolerad upplevelse. Därtill föreslår vi att organisationer anpassar sin budget för att garantera bättre resurser och därmed öka hållbarheten av mobilitetsprogrammet.

Learning
TRAJECTORIES
advancing european performing
arts mentoring programmes

trajectories.eu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Projektet har finansierats med stöd från Europeiska kommissionen. Publikationen [kommunikationen] speglar endast författarens perspektiv och kommissionen kan inte hållas ansvarig för det sätt på vilket informationen i publikationen används.